

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В ОХОРОНІ ПРАЦІ»

складник освіти	післядипломна освіта для осіб з вищою освітою (підвищення кваліфікації)
спеціальність	263 Цивільна безпека
галузь знань	26 Цивільна безпека

ВВЕДЕНО В ДІЮ
(наказ № 45/03.12.2021)

Ректор

_____ О.С. Поважний

Затверджено на засіданні Вченої ради
ТОВ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
Протокол № 5 від «3» грудня 2021 р.

Освітньо-професійну програму розроблено проектною групою у складі:

1. Володченкова Наталія Валеріївна, доцент кафедри «Екології та економіки довкілля», к.т.н, доцент	голова проектної групи
2. Заплатинський Василь Миронович, доцент кафедри «Екології та економіки довкілля», к.с.-г.н., доцент	член проектної групи
3. Богданова Ольга Віталіївна, доцент кафедри «Екології та економіки довкілля», к.т.н.	член проектної групи

Перший проректор – проректор з навчальної роботи:

Н. Ю. Рекова, д-р екон. наук, професор

В. о. завідувача кафедри:

В. В. Ровенська, канд. екон. наук, доцент

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу ТОВ «Технічний університет «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА».

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма розроблена на основі таких нормативних документів та рекомендацій:

1. Про вищу освіту: Закон України №1556-VII від 01.07.2014 р. [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>].
2. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010: Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. №327. [Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>].
3. "Кодекс цивільного захисту України" [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17>].
4. Закон України "Про охорону праці" [Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>]
5. Типового положення «Про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці»(НПАОП 0.00-4.12-05) № 15 від 26.01.2005 р. [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>]
6. Про професійний розвиток працівників: Закон України №4312- VI від 12.01.2012р. [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>]
7. Положення про підвищення кваліфікації керівників, професіоналів та фахівців організацій, установ, підприємств в ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» (протокол № 2 від. 29.09.2020 р.)

1 Профіль освітньої програми

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти	Товариство з обмеженою відповідальністю «Технічний університет «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
Офіційна назва освітньої програми	Ризик-менеджмент в охороні праці
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації.
Мета програми	Набуття нових та/або вдосконалення раніше набутих предметно-спеціальних компетентностей в галузі охорони праці за рахунок оволодіння системними знаннями про ризик-орієнтовний підхід в управлінні охороною праці, промисловою безпекою та безпекою і здоров'ям працівників на роботі, в тому числі з урахуванням виникнення ризиків виробничих небезпек, які можуть привести до негативних наслідків та надзвичайних ситуацій. Засвоїти стратегічні механізми розвитку та планування діяльності промислового підприємства зі створення безпечних умов праці, прийняття рішень з управління безпекою в умовах кризових ситуацій. Набуття компетенцій стосовно психології праці та культури безпеки, безпечного робочого місця та екології металургійного виробництва
Напрями програми	<ul style="list-style-type: none"> - Ризик-менеджмент в охороні праці; - Міжнародні практики безпеки і здоров'я на робочих місцях; - Безпека праці та виробничих процесів.
Обсяг програми	180 годин/6 кредитів
Вид підвищення кваліфікації	За програмою підвищення кваліфікації
Форма підвищення кваліфікації	Очно-дистанційна
2 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час трудової діяльності або, яка передбачає застосування теорій та методів ризик-орієнтовного підходу при визначенні небезпек. Моніторингу, запобіганню виникнення кризових ситуацій та інцидентів, надзвичайних ситуацій, нещасних випадків (на виробництві) і професійних захворювань, економічне оцінювання їх можливих наслідків.
Загальні компетентності	<p>ЗК-1 Здатність визначати мету і завдання власної та колективної діяльності, організувати і очолити роботу колективу, готовність до лідерства;</p> <p>ЗК-2 Здатність формулювати особисту думку та доказово представити точку зору щодо інженерних рішень та</p>

	<p>управлінських дій на певній території, об'єкті;</p> <p>ЗК-3 Здатність до системного творчого мислення, наполегливість у досягненні мети професійної діяльності;</p> <p>ЗК-4 Здатність до пошуку, опрацювання та узагальнення професійної і науково-технічної інформації;</p> <p>ЗК-5 Здатність генерувати нові ідеї, їх відстоювати й цілеспрямовано реалізовувати;</p> <p>ЗК-6 Здатність моделювати, спрощувати, адекватно уявляти, порівнювати, використовувати відомі рішення в новому форматі, якісно оцінювати кількісні результати, їх математично формулювати;</p> <p>ЗК-9 Здатність до презентації власних і колективних результатів професійної та науково-дослідної діяльності;</p>
<p>Фахові компетентності</p>	<p>ФК-1. Спроможність управляти роботою та стратегічним розвитком колективу в процесі здійснення професійної діяльності, а також діяльністю підприємства, організації в режимі кризової ситуації;</p> <p>ФК-2. Знання на рівні новітніх досягнень, необхідні для інноваційної діяльності у сфері цивільного захисту та охорони праці;</p> <p>ФК-3. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем у сфері охорони праці;</p> <p>ФК-4. Спроможність застосувати на практиці теорії прийняття управлінських рішень і методи експертних оцінок;</p> <p>ФК-5. Здатність організовувати моніторинг джерел небезпек й аналізувати його результати, розроблювати науково-обґрунтовані рекомендації щодо проведення заходів із запобігання та ліквідування цих небезпек;</p> <p>ФК-6. Здатність застосовувати нові підходи (методи) до аналізування процесів, стану об'єктів та прогнозування можливих причин виникнення надзвичайних ситуацій з метою оцінювання ризику та можливих наслідків;</p> <p>ФК-7. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців;</p> <p>ФК-8. Здатність проводити економічну оцінку ефективності інженерно-технічних заходів з безпеки і здоров'я на роботі;</p> <p>ФК-9. Здатність до реалізації нових методів, спрямованих на регулювання безпеки та оцінювання рівнів ризику;</p> <p>ФК-10. Уміння оптимізувати методи й засоби спрямовані на припинення дії небезпечних чинників та збереження здоров'я працівників;</p> <p>ФК-11. Здатність самостійно створювати сучасні моделі систем безпеки на роботі шляхом творчого застосування отриманих знань;</p> <p>ФК-12. Бути готовим до реалізації на практиці в конкретних умовах заходів (методів) щодо безпеки та захисту працівників на роботі;</p> <p>ФК-13. Забезпечувати організаційні і навчально-методичні заходи щодо набуття працівниками знань, необхідних для збереження життя і здоров'я на робочих місцях та/або в умовах надзвичайної ситуації.</p>
<p>Очікувані</p>	<p>теоретичні компетентності:</p>

<p>результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знання системи ризик-орієнтованого підходу в охороні праці; – розуміння світових практик з безпеки і здоров'я на робочих місцях; – розуміння культури безпеки, лідерства та прихильності керівника в питаннях охорони праці; – розуміння соціальних, економічних і правових основ безпеки. <p>операційні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в частині управління діяльністю: – вміння визначати небезпеки і ризики; – вміння управляти безпекою та ризиками трудової діяльності; – вміння запобігати можливості виникнення аварій, надзвичайних ситуацій, нещасних випадків (на виробництві) і професійних захворювань використовуючи ризик-орієнтований підхід в охороні праці; – моделювати, спрощувати, адекватно представляти, порівнювати, використовувати світові практики безпеки з урахуванням ризик-орієнтованого підходу; – вміння керувати в надзвичайних (критичних) ситуаціях; <p>в частині управління людьми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вміння бути лідером і розвивати лідерські якості; – вміння мотивувати і розвивати культуру безпеки; – вміння координувати дії підлеглих і працівників; – вміння залагоджувати трудові суперечки і конфлікти; – в частині управління безпекою процесів і обладнання: – вміння приймати інженерні рішення і дії з управління безпекою; – вміння організовувати моніторинг джерел небезпечних ситуацій, аналізувати ситуацію і приймати рішення; – вміння забезпечувати безпеку робочого місця та умов праці; – знання трудового законодавства та нормативно-правової бази питань охорони праці; – здатність доводити знання і власні висновки фахівців і неспеціалістам; – розуміння економічної складової безпеки праці; – розуміння екологічних проблем металургійного підприємства; – бути готовим до реалізації на практиці, в конкретних умовах, заходів (методів) щодо захисту населення в надзвичайних ситуаціях.
<p>Форми проведення занять</p>	<p>лекція, практичне заняття, лекція-online, консультація, дистанційна консультація, самостійна робота.</p>

2 Навчально-тематичний план освітньо-професійної програми «Ризик-менеджмент в охороні праці»

№	Назва теми	Кількість годин				СРС
		всього	лекції	практичні	лекції online	
Модуль 1. Ризик-менеджмент в охороні праці						
1.	Засади ризик-менеджменту в охороні праці	14	4	4	4	2
2.	Передові практики оцінки ризику	5	2		2	1
3.	Результативне управління ризиками. Пріоритетні задачі подолання ризиків та вихід с критичних ситуацій	11	2	2	4	3
4.	Оцінка ризику – при роботі на висоті	13	2	4	4	3
	Поточний контроль (тестування)	2				
Модуль 2. Міжнародні практики безпеки і здоров'я на робочих місцях						
1.	Система управління охороною праці. Базові елементи ефективних систем управління з безпеки і здоров'я на роботі	10	2	4	2	2
2.	Відключення машин і механізмів LOTO (lock-out и tag-out)	7	4	2		1
3.	Проведення аудитів та інспекцій з охорони праці та промислової безпеки	10	2	4	2	2
4.	Визначення корінних причин інцидентів	8	2	4		2
5.	Сучасні методи випробувань засобів індивідуального захисту.	8	4	2		2
	Поточний контроль (тестування)	2				
Модуль 3. Безпека праці та виробничих процесів						
1.	Системне мислення. Самомотивація і дисципліна. Самопрезентація особистості	9	2	4	1	2
2.	Комунікаційні навички та управління конфліктами: емоційний інтелект, вплив, переконання, агітація. Основи мотиваційних підходів	10	2	4	2	2
3.	Лідерство. Сила особистого прикладу	9	2	4	1	2
4.	Соціальне страхування на виробництві та економічні аспекти охорони праці	5	4			1
5.	Розслідування та облік нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві	10	2	4	2	2
6.	Огляд змін в законодавстві в галузі охорони праці в рамках виконання зобов'язань по Євроінтеграції	10	2	4	2	2
7.	Екологічні аспекти металургійних виробництв і їх вплив на навколишнє середовище	5	2	–	2	1
	Поточний контроль (тестування)	2				
Контрольний блок						
1.	Підготовка до тестування	28	-	-	-	28
2.	Підсумковий контроль (тестування)	2	-	-	-	-
	Всього	180	40	46	28	58

3 Зміст освітніх компонент

Модуль 1. Ризик-менеджмент в охороні праці

Тема 1. Засади ризик-менеджменту в охороні праці

Ключові поняття у сфері управління ризиками. Небезпека та небезпечний наслідок. Ймовірність та ризик. Суть процесу оцінки ризиків. Матриця оцінки ризику. Карта оцінки ризику. Принцип множинності бар'єрів. Принцип ALARP. Заходи контролю ризиків та їх ефективність. Ієрархія заходів контролю. Оцінка ризику, що виникає при виконанні робіт. Залишковий ризик.

Тема 2. Передові практики оцінки ризику

Передові практики оцінки ризиків. Методи і системи захисту. Електробезпека (EN IEC 60204): загальні вимоги до електробезпеки машини. Безпечний дизайн. Компоненти безпеки і методи захисту. Стандарти механічних захистів. Елементи управління, пов'язані з безпекою. Введення в стандарти для контролерів безпеки EN ISO 13849. Приклади функцій безпеки. Відпрацювати на практиці проведення оцінки ризику.

Тема 3. Результативне управління ризиками. Пріоритетні задачі подолання ризиків та вихід с критичних ситуацій

Визначення критичних ризиків. Процесний підхід. Методи оперативного управління і стратегія довгострокового управління критичними ризиками. Світові практики транснаціональних компаній щодо зниження критичних ризиків.

Тема 4. Оцінка ризику – при роботі на висоті

Ієрархія управління ризиками на висоті. Аналіз практичних методів управління ризиками при роботах з драбинами, підмостки, мобільними і стаціонарними платформами. Роботи із системами страхування. Система управління та оцінки ризиків типових робіт на висоті.

Модуль 2. Міжнародні практики безпеки і здоров'я на робочих місцях

Тема 1. Система управління охороною праці. Базові елементи ефективних систем управління з безпеки і здоров'я на роботі

Цикл постійного вдосконалення. PDCA. Лідерство, залученість, планування, розподіл відповідальності. Планові і цільові показники. Компетентність фахівців з охорони праці та навчання співробітників. Кращі практики. Перевірки інспекцій та аудити. Розслідування інцидентів та звітність. Аналіз результативності з боку керівництва.

Тема 2. Відключення машин і механізмів LOTO (lock-out и tag-out)

Введення і коротка інформація про ABUS. Подання LoTo (lock-out и tag-out) . Цілі, терміни і позначення, організація, юридичні аспекти. Огляд

основних категорій продукції. Характеристики, особливості, сервіс, порівняння ринку. Девайси і решта продукції.

Тема 3. Проведення аудитів та інспекцій з охорони праці та промислової безпеки

Що рухає людьми при порушенні правил безпеки. Людський фактор в питаннях охорони праці. Зміна поведінки. Категорії спостереження. Підготовка і проведення аудитів. Дії після аудиту, що прогнозують показники. Основні помилки при проведенні аудитів. Мотивація і дисциплінарні заходи

Тема 4. Визначення корінних причин інцидентів

Цілі і принципи розслідування нещасних випадків. Основи застосовуваного підхід у визначенні корінних причин подій. Збір та аналіз інформації. Хронологія події. Критичні умови і чинники. Причинно-наслідкова модель події. Ієрархія коригувальних заходів контролю. Реєстрація загроз події.

Тема 5. Сучасні методи випробувань засобів індивідуального захисту

Класифікація та маркування засобів індивідуального захисту. Види та досліджень. Типи лабораторій. Терміни перевірки ЗІЗ.

Модуль 3. Безпека праці та виробничих процесів

Тема 1. Системне мислення. Самомотивація і дисципліна. Самопрезентація особистості

Основні теоретичні підходи і дослідження самопрезентації особистості. Потреба в спілкуванні. Визначення самопрезентації. Основні теоретичні підходи і дослідження самопрезентації. Основні стратегії самопрезентації. Класифікації самопрезентації: види, типи, стратегії і тактики. Підстави класифікації самопрезентації особистості. Самопрезентація в різних сферах діяльності: гендерні та професійні особливості самопрезентації. Гендерні відмінності в самопрезентації. Захисні і асертивні тактики самопрезентації. Імідж і самопрезентація особистості.

Тема 2. Комунікаційні навички та управління конфліктами: емоційний інтелект, вплив, переконання, агітація. Основи мотиваційних підходів

Переконуюча комунікація: етапи і механізми психологічного впливу. Визначення впевненості в собі. Характеристики та структура впевненої особистості. Права особистості. Усвідомлення бар'єрів і обмежень: основні завдання роботи над собою. Психологічний вплив: визначення і засоби (вербальні, паралінгвістичні і невербальні сигнали). Важелі та види впливу. Ділове спілкування: комунікативна компетентність, види і форми психологічного впливу. Визначення ділового спілкування. Роль

комунікативної компетенції в діловому спілкуванні. Маніпуляція: визначення, критерії та види. Психологічна гра і маніпуляція. Способи захисту від маніпулятивних прийомів впливу.

Тема 3. Лідерство. Сила особистого прикладу

Психологія успіху. Лідерство в сучасних досягненнях психології та менеджменту. Психологічність теорії лідерства. Поведінкові підходи до лідерства. Сучасні теорії лідерства. Особистісні аспекти лідерства.

Тема 4. Соціальне страхування на виробництві та економічні аспекти охорони праці

Фінансування охорони праці з Фонду соціального страхування. Формування і використання коштів Фонду охорони праці на підприємстві. Доцільність профілактичних заходів з охорони праці. Економічні методи стимулювання охорони праці на підприємстві.

Тема 5. Розслідування та облік нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві

Зміни до Порядку розслідування нещасних випадків і профзахворювань на виробництві. Обов'язки керівника підприємства. Склад комісії з розслідування нещасних випадків. Порядок оформлення матеріалів розслідування і актів при нещасних випадках. Групові нещасні випадки. Контроль, облік і звітність по нещасних випадках, гострих професійних захворювань (отруєнь).

Тема 6. Огляд змін в законодавстві в галузі охорони праці в рамках виконання зобов'язань по Євроінтеграції

Концепція реформування системи управління охороною праці. Законопроект «Про безпеку і здоров'я на роботі». Мозковий штурм за новим законопроектом. Європейські директиви і конвенції МОП з безпеки праці.

Тема 7. Екологічні аспекти металургійних виробництв і їх вплив на навколишнє середовище

Екологічні аспекти та ризики впливу на здоров'я. Вплив металургійних підприємств на атмосферу. Стічні води металургійного виробництва. Тверді відходи металургійних підприємств. Загальні принципи створення екологічно чистої металургії. Екологічний моніторинг.

4 Порядок оцінювання результатів навчання

Основними видами поточного оцінювання результатів навчання є: тестування, контроль виконання завдань.

Підсумкове оцінювання знань слухачів післядипломної освіти у формі підвищення кваліфікації здійснюється на основі підготовки і проходження підсумкової атестації у формі підсумкової роботи (тестування).

Оцінювання навчальних досягнень слухачів здійснюється за дворівневою національною шкалою (зараховано/не зараховано); 100-бальною шкалою; шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX)

За умови позитивного оцінювання за усіма видами передбаченого програмою поточного контролю знань, проходження підсумкової атестації слухач отримує Свідоцтво про підвищення кваліфікації. У разі незарахованої підсумкової атестації слухач отримує Сертифікат про прослухані ним передбачені програмою курси, за якими має позитивні оцінки поточного контролю результатів навчання.